VIQUIPÈDIA

Berrichon

El **berrichon** és una llengua d'oïl parlada a l'antiga regió francesa de Berry, actualment a Centre – Vall del Loira, als departaments d'Indre, Cher, part de Cruesa, Loiret i Loir i Cher.

Berrichon

L'parlure berrichonne

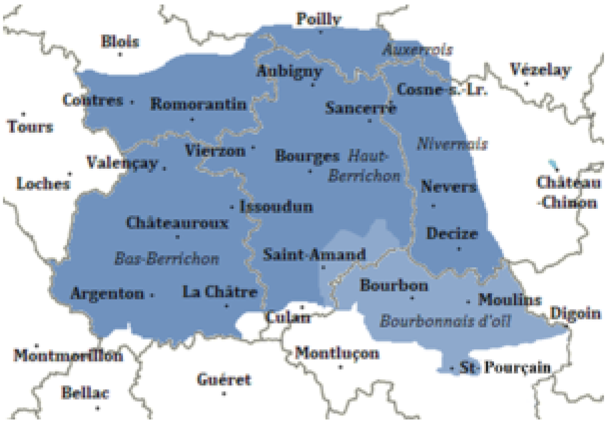

Tipus	llengua

Parlants

no hi ha dades principalment a Berry (cantons d'Indre, Cher, part de Cruesa i Loir i Cher)

Parlat a	França

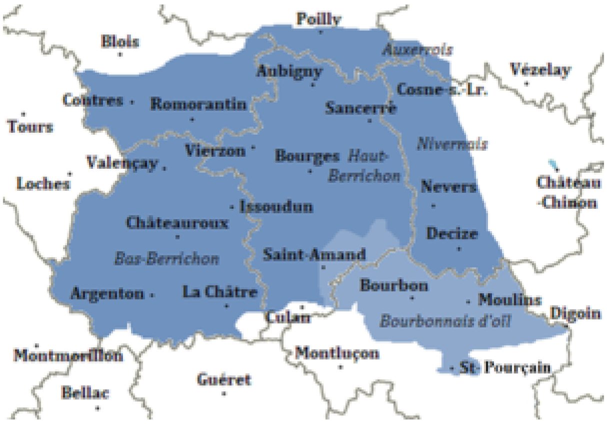

Autòcton de	Berric

Classificació lingüística

Indoeuropeu

Llengua itàlica
Llengua romànica
Itàlica-Occidental
Itàlica-Occidental-Occidental
Gal·loibèrica
Gal·lo-Romanç

Oïl

Codis

Glottolog	berr1239 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/berr1239)
Linguasphere	51-AAA-hm (http://www.hortensj-garde

Contingut

Classificació
El declivi
Els nostres dies
Lèxic i pronunciació
Bibliografia
Vegeu també
Enllaços externs

Classificació

L'observatori lingüístic Linguasphere distingeix cinc variants de berrichon+bourbonnais :

- borbonès (Allier, Cher sud)
- nivernais (Nièvre)
- auxerrois (Yonne oest)
- haut-berrichon (Cher nord, Cher est)
- bas-berrichon (Indre i Cher)

El declivi

El francès s'ha difós en la burgesia i l'aristocràcia de Berry des del segle XVI, de manera que el *patois* es va mantenir al camp. Els diferents esdeveniments històrics com la Revolució francesa i la instauració de l'escola gratuïta i obligatòria han portat el patois berrichon, com molt d'altres, a mantenir-se en situació molt precària, gairebé l'extenció.

Els nostres dies

n.org/index.php?tnc=1&tr=lsr&nid=51-AAA-hm)

Tanmateix, de les traces d'aquest encara romanen i de les variants entre regions internes al Berry subsisteixen encara : per exemple, per la paraula *«pie»*, se sentirà *«edjasse»* al nord i *«ajasse»* al sud, o encara : un «pochon» (un sac), «s'tantôt» (aquesta tarda), «l'tantôt» (la tarda), «patin» (sabatilla).

Lèxic i pronunciació

Encara que no té gramàtica pròpiament dita ni oficial, el berrichon respon a certes regles de pronunciació. Així, es diferencia les «a» pronunciant-les obertes o tancades. Les «r» són sovint pronunciades. Les «o» esdevenen «ou», donant *houmme, poumme,* etc. El so «oi» esdevé «oé». Els sufixos en «–eur» esdevenen «-eux». «Leurs» esdevé així «ieux». Les terminacions en «eau» esdevenen «iau» (ex. «un siau d'iau»).

No és possible actualment parlar de patois berrichon, però sí francès acolorit o francès *patoisé*. La majoria dels berrichons queden tanmateix molt lligats a aquestes paraules i expressions i els utilitzen de manera habitual.

La conjugació també varia al present de l'indicatiu, la primera persona del singular, la tercera del singular i la tercera del plural es conjuguen de la mateixa manera, cosa que dóna frases d'aquest tipus: *«J'menons les oies»*. La majoria dels articles mantenen un troncament : *«I m'nons les oies»*. Les terminacions també poden mantenir-se diferents del francès, com a l'impertet o al plural «-aint» substitueix «-aient» (ex. *«I's étaint»* en comptes de «Ils étaient»).

Al Berry és costum de precedir els noms per articles : «la» pels noms femenins i «eul'» (el) pels noms masculins.

Per anunciar el temps, no s'empra pas el pronom "il" (ell) sinó "ça" (això). Par exemple : "ça pleut" (això plou), "ça neigera", "ça a plu".

Algunes paraules i expressions del parlar de Berry : *luma, cagouille, cagoui* (escargot), *péquiou* (petit gos), *mainguion* (petit àpat), *s'arreuiller* (mirar amb atenció o insistència), *lichonner* (beure en excés), *lâpaud* (mandrós), *aga!* (interjecció que expressa sorpresa o dolor), *lichoun'rie* (llaminadura), *pal'tau* (jaqueta), *arcander* (treballar de valent), *agât d'iau* (aiguat), *chian* (gos), *s'accutter* (s'asseu), *agouant* (qualificatiu pejoratiu que pot variar segons la persona: difícil d'acontentar, desobedient), *attifer* (vestir), *berlaudiot* (idiota), *biger* (besar, fer un petó), *bourrée* (dansa berrichona), *cabasson* (caixa), *caqueziau* (mosquit), *carroué, carroi, carroir* (cruïlla), *charibaude* (vetllada a l'aire lliure), *chieuve* (cabra), *formion, fromion* (formiga), *ch'tit* (malvat, avar), *daguenettes* (pomes o peres seques), *debesillé* (posar en petits trossos (cuina), deteriorar), *jau* (polla), *lichée* (petita quantitat), *la Naud* (Nadal), *ouche* (jardí de la casa), *chagner* (mocar-se), *bouchure* (tanca), rag'nasser (fer soroll), etc.

Bibliografia

- *Vocabulaire du Berry et de quelques cantons voisins, par un amateur du vieux langage* . Par Hippolyte - François Jaubert. 1842.
- *Dictionnaire Berrichon*, Jean Tissier, imprimerie typographique et lithographique A. Gablin à Châteauroux, 1884.
- *La Borne et ses potiers*, Robert Chaton et Henri Talbot, éditions Delayance (épuisé).
- *Le Patois berrichon*, Hugues Lapaire, Librairie universitaire J. Gamber. 1925.
- *Glossaire berrichon*, Hugues Lapaire.
- *Patois et parlures du bas Berry*, P. Delaigue, Imprimerie Badel Châteauroux 1971.
- *À temps pardu*, Hubert Gouvernel, Maurice Bernardat imprimeur éditeur, La Charité sur Loire.

- *Glossaire berrichon*, Paul Lefèvre et Maurice Brasdu. SAS Éditions.
- *Glossaire de la champagne berrichonne*, Pierre-Valentin Berthier. Éditions Royer 1996.
- *Glossaire rural du centre*. Recueilli par Jean-Baptiste Luron. A-Z patrimoine.
- *Le Parler du Berry et du Bourbonnais*. Pierrette Dubuisson et Marcel Bonin. Éditions Bonneton.
- Henri Lemeuthe (1856-1929), comerciant i poeta nascut a Baugy (Cher), escriví poemes en berrichon. Alguns han estat publicats i es poden consultar als *Archives du Cher*.
- *Les Berrichons* le regard de Roger Pearron, Grandvaux ISBN 978-2-909550-67-1
- *Aux pays du Berry*, Catherine et Bernard Desjeux Grandvaux ISBN 978-2-909550-66-4
- "*Patois et chansons de nos grands-pères en Berry*" Christophe MATHO, Jeanine BERDUCAT et Daniel BERNARD Éditions CPE Novembre 2010 ISBN 284-5-038267

Vegeu també

- Jean-Louis Boncoeur
- Camille Delamour
- Hugues Lapaire
- Jacques Martel
- Jean Baffier
- Armand Toupet

Enllaços externs

- Petit diccionari Berrichon (http://www.gilblog.fr/petit-dictionnaire-berricho/index.html)

Obtingut de «https://ca.wikipedia.org/w/index.php?title=Berrichon&oldid=23803684»

La pàgina va ser modificada per darrera vegada el 17 juny 2020 a les 06:51.

El text està disponible sota la Llicència de Creative Commons Reconeixement i Compartir-Igual; es poden aplicar termes addicionals. Vegeu les Condicions d'ús. Wikipedia® (Viquipèdia™) és una marca registrada de Wikimedia Foundation, Inc.